

URED ZA REVIZIJU INSTITUCIJA BiH
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА РЕВИЗИЈУ ИНСТИТУЦИЈА БИХ
AUDIT OFFICE OF THE INSTITUTIONS OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

www.revizija.gov.ba

**PRAĆENJE REALIZACIJE PREPORUKA REVIZIJE UČINKA
„UTVRĐIVANJE CARINSKE VRIJEDNOSTI KORIŠTENIH MOTORNIH
VOZILA“**

Sarajevo, decembar 2025. godine

Praćenje realizacije preporuka revizije učinka

Ured za reviziju institucija Bosne i Hercegovine proveo je praćenje aktivnosti institucija Bosne i Hercegovine na realizaciji preporuka revizije učinka za izvještaj revizije učinka „Utvrđivanje carinske vrijednosti korištenih motornih vozila“ koji je objavljen u decembru 2018. godine. Praćenje je provedeno u skladu sa INTOSAI okvirom profesionalnih objava (IFPP), Principima revizije učinka, Vodičem za reviziju učinka i Vodičem za osiguranje kvaliteta u reviziji učinka vrhovnih revizionih institucija Bosne i Hercegovine.

Osnovni cilj ovog izvještaja je da se mjerodavnim institucijama i javnosti prezentuju aktivnosti odgovornih institucija BiH na realizaciji preporuka revizije učinka koje su date s ciljem da se unaprijedi područje koje je bilo predmetom revizije. Realizacija preporuka bi trebala doprinijeti uspostavljanju efikasnog sistema utvrđivanja carinske vrijednosti vozila i izgradnji povjerenja građana u zakonit rad carinske službe.

Rezultati praćenja ukazuju na to da je stanje u predmetnoj oblasti unaprijeđeno u odnosu na period kada je rađena revizija. Praćenjem je utvrđeno da su tri preporuke djelimično realizovane, dok je za jednu preporuku preduzeta faza početnih aktivnosti na realizaciji. Ostvaren je napredak u odnosu na 2018. godinu, ali s obzirom na protekli vremenski period i činjenicu da se radi o aktivnostima koje, između ostalog, imaju neposredan uticaj na visinu prikupljenih indirektnih poreza od carinjenja korištenih motornih vozila isti nije dovoljan. Naime, donošenjem Smjernica za utvrđivanje carinske vrijednosti definisan je redoslijed metoda, kriteriji za odstupanja i obrasci za dokumentovanje primjene metoda. Time je smanjeno diskreciono pravo službenika i uvedena obaveza evidentiranja razloga za prelazak na sljedeći metod. Uvođenjem šifri metoda u jedinstvenu carinsku ispravu (JCI) i propisanih zapisnika omogućena je bolja kontrola i analiza postupanja, a organizovane su i obuke za službenike. Sve navedeno predstavlja pretpostavke za jednoobrazno postupanje.

Međutim, i dalje je potrebno unapređivati nadzor i kontrolu usaglašenosti praksi utvrđivanja carinske vrijednosti u različitim carinskim ispostavama, osigurati dosljedniju primjenu propisanih metoda te povećati transparentnost informacija dostupnih građanima, uključujući izradu promotivnih materijala i jasniji prikaz trajanja faza postupka carinjenja.

Izvještaj je, u skladu s članom 16. i članom 17. Zakona o reviziji, dostavljen Parlamentarnoj skupštini BiH, Predsjedništvu BiH i Vijeću ministara BiH.

GENERALNI REVIZOR

Hrvoje Tvrtković, v. r.

ZAMJENIK
GENERALNOG REVIZORA

Nedžad Hajtić, v. r.

ZAMJENICA
GENERALNOG REVIZORA

Neda Močević, v. r.

Sadržaj

Korištene skraćenice.....	6
Izvršni rezime.....	7
1. UVOD.....	9
1.2. Cilj i svrha praćenja.....	9
1.3. Predmet i obim praćenja.....	10
1.4. Izvori i metode praćenja.....	10
1.5. Osnovni podaci o izvještaju koji je predmet praćenja.....	11
2. POSTUPANJE NADLEŽNIH INSTITUCIJA PO IZVJEŠTAJU.....	13
2.1. Parlamentarna skupština.....	13
2.2. Vijeće ministara.....	13
3. PREDUZETE AKTIVNOSTI INSTITUCIJA NA REALIZACIJI PREPORUKA PO IZVJEŠTAJU.....	15
3.1. Ocjena realizacije preporuka – aktivnosti institucija na realizaciji preporuka.....	15
3.2. Trenutno stanje u revidiranoj oblasti.....	17
3.2.1. Primjena preferencijalnog porijekla i dodatna provjera porijekla korištenih motornih vozila iz EU-a.....	19
PRILOZI.....	22
Prilog 1. Pregled izvještaja revizije učinka koji su do sada bili predmetom praćenja realizacije preporuka.....	23
Prilog 2. Primjena preferencijalnog porijekla i dodatna provjera porijekla korištenih motornih vozila iz EU-a.....	25
Prilog 3. Statistički podaci (2020 – 2024. godina).....	28
Prilog 4: Hronološki pregled institucionalnih aktivnosti.....	30

Korištene skraćenice

Skraćenice	Puni naziv
ASYCUDA	Carinski informacijski sistem – Automated System for Customs Data
BiH	Bosna i Hercegovina
CI	Carinska ispostava
DG TAXUD	Generalni direktorat za oporezivanje i carinsku uniju Evropske komisije (Directorate-General for Taxation and Customs Union)
Dom naroda	Dom naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine
EU	Evropska unija
INTOSAI	The International Organization of Supreme Audit Institutions
IFPP	The INTOSAI Framework of Professional Pronouncements
JCI	Jedinstvena carinska isprava
MVTEO	Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine
Otpremnica	Završni dokument carinskog postupka
Parlamentarna skupština	Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine
PDV	Porez na dodanu vrijednost
Predsjedništvo	Predsjedništvo Bosne i Hercegovine
Predstavnički dom	Predstavnički dom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine
RC	Regionalni centar
SSP	Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između Evropske unije i Bosne i Hercegovine
TR prijava	Tranzitna prijava
UIO	Uprava za indirektno oporezivanje Bosne i Hercegovine
Ured za reviziju	Ured za reviziju institucija Bosne i Hercegovine
Vijeće ministara	Vijeće ministara Bosne i Hercegovine

Izvršni rezime

Ured za reviziju institucija BiH (Ured za reviziju) je proveo praćenje realizacije preporuka iz izvještaja revizije učinka: „Utvrdjivanje carinske vrijednosti korištenih motornih vozila“¹ s ciljem procjene njihove implementacije i stanja u revidiranoj oblasti. Predmetni izvještaj je objavljen u decembru 2018. godine. Tabela u nastavku daje pregled realizacije preporuka ove revizije učinka.

Tabela 1: Pregled realizacije preporuka revizije učinka „Utvrdjivanje carinske vrijednosti korištenih motornih vozila“

Stepen realizacije	Broj preporuka	Procenat realizacije preporuka
 Realizovano	-	-
 Djelimično	3	75%
 Početne aktivnosti	1	25%
 Nisu preduzimane aktivnosti	-	-
Ukupno	4	100%

Izvor: Ured za reviziju

Kao što se može vidjeti iz prethodne tabele kod tri preporuke konstatovana je djelimična realizacija, odnosno preduzete su aktivnosti koje bi mogle voditi realizaciji preporuka. Za jednu preporuku preduzete su početne aktivnosti, odnosno Uprava za indirektno oporezivanje BiH (UIO) je napravila preduslove za realizaciju aktivnosti koje vode realizaciji preporuke.

Imajući u vidu stepen realizacije preporuka, može se konstatovati da je stanje u revidiranoj oblasti unaprijeđeno. Međutim, UIO će tek nakon implementacije svih datih preporuka osigurati uspostavljanje efikasnog sistema utvrđivanja carinske vrijednosti korištenih motornih vozila.

S tim u vezi, najznačajnije aktivnosti koje je UIO preduzeo na unapređenju stanja u revidiranoj oblasti uključuju: donošenje Smjernica za utvrđivanje carinske vrijednosti korištenih motornih vozila (Smjernice) koje definišu redoslijed metoda, postupke kod odstupanja i obrasce zapisnika, uvođenje šifre metode u Jedinствenu carinsku ispravu, organizovanje obuka za službenike, uspostavljanje sistema praćenja kroz izvještaje carinskih ispostava i instrukcije Sektora za carine, proširenje nadzora putem međunarodne provjere faktura,

¹ Revizija je izvršena s ciljem procjene aktivnosti preduzetih na implementaciji preporuka revizije radi uspostavljanja efikasnog sistema utvrđivanja carinske vrijednosti korištenih motornih vozila.

unapređenje izvještavanja kroz Portal i SQL analitiku, te povećanje transparentnosti objavom mjesečnih informacija na web-stranici i postavljanjem monitora u carinskim ispostavama.

Praćenjem je utvrđeno da su tri preporuke djelimično realizovane, dok su za jednu preporuku preduzete početne aktivnosti na realizaciji. Preporuka koja se odnosi na jednoobrazan pristup utvrđivanja carinske vrijednosti je djelimično realizovana donošenjem Smjernica, koje predstavljaju osnovu za dosljedno postupanje, s obzirom na to da UIO nije dokazao da se ovaj jednoobrazan pristup u praksi dosljedno primjenjuje.

Preporuke vezane za nadzor i kontrolu usklađenosti praksi te primjenu metoda po propisanom redoslijedu također su ocijenjene kao djelimično realizovane, jer nedostaju sistematske analize prikupljenih podataka i jasno definisane korektivne mjere u slučajevima uočenih odstupanja.

Preporuka koja se odnosi na povećanje transparentnosti postupka carinjenja nalazi se u fazi početnih aktivnosti. Iako su objavljene osnovne informacije na web-stranici UIO-a, organizovane obuke za službenike i uspostavljena medijska komunikacija, određeni dijelovi preporuke još nisu provedeni. Nisu pripremljeni informativni materijali (brošure i plakati) koji bi sadržavali sve relevantne informacije o carinskom postupku, pravima i obavezama stranaka, niti je unaprijeđen završni dokument o carinjenju robe (otpremnicama) kako bi sadržavao podatke o trajanju pojedinih faza postupka.

1. UVOD

U uvodnom dijelu ovog izvještaja obrazložen je opći cilj i svrha praćenja realizacije preporuka revizije učinka, predmet, obim, izvor i metode praćenja, te osnovne informacije o izvještaju koji se prati.

1.2. Cilj i svrha praćenja

Zadatak revizije učinka je izvještavanje o efikasnosti, efektivnosti i ekonomičnosti programa ili aktivnosti, a pravovremena realizacija preporuka i unapređenje rada je zadatak revidiranih institucija.

Praćenje realizacije preporuka iz izvještaja o provedenim revizijama učinka predstavlja finalnu fazu revizije učinka koja slijedi nakon ciklusa planiranja i izvršenja revizija učinka. Praćenje je neophodan element u reviziji učinka jer potiče na odgovornost institucija kojima su upućene preporuke i osigurava povratne informacije o efektima provedenih revizija.

Praćenje izvještaja revizije učinka i analiza aktivnosti nadležnih institucija nakon objave izvještaja predviđeno je i dokumentima Ureda za reviziju: Principi revizije učinka, Vodič za reviziju učinka i Vodič za osiguranje kvaliteta u reviziji učinka.²

Preporuke date u izvještajima revizije učinka se trebaju pratiti kako bi se ustanovilo koje mjere su nadležne institucije preduzele po datim preporukama, koje preporuke su realizovane i koji efekti su ostvareni. Vrijeme, predmet i obim praćenja realizacije preporuka je odluka vrhovnih revizionih institucija.³

Praćenje postupanja institucija BiH po datim preporukama revizije učinka je aktivnost koja je provedena s ciljem osiguravanja efektivnosti revizionih izvještaja, pravovremene i efikasne realizacije preporuka i pružanja povratne informacije za Ured za reviziju, zakonodavnu i izvršnu vlast o realizaciji datih preporuka.

Od uspostave funkcije revizije učinka, zaključno sa 30. 11. 2025. godine, objavljeno je ukupno 78 izvještaja revizije učinka, od čega 16 izvještaja⁴ o praćenju realizacije preporuka iz objavljenih izvještaja revizije učinka.

Izvještaji o praćenju realizacije preporuka se razmatraju i usvajaju na sjednicama Parlamentarne skupštine.

² Odlukom Koordinacionog odbora broj: 12-50-1-19-2/09 usvojeni su Principi revizije učinka; Odlukom Koordinacionog odbora broj: 06-50-1-4/13 usvojen je Vodič za reviziju učinka; Odlukom Koordinacionog odbora broj: 06-50-1-5/13 usvojen je Vodič za osiguranje kvaliteta u reviziji učinka.

³ Smjernica revizije učinka GUID 3920;

⁴ Raniji izvještaji o praćenju realizacije preporuka revizije učinka su obuhvatili više izvještaja revizije učinka čije su preporuke praćene, tako da je zaključno s 30. 11. 2025. godine praćena realizacija preporuka iz ukupno 32 izvještaja revizije učinka, a pregled istog je detaljnije dat u Prilogu 1.

1.3. Predmet i obim praćenja

Ured za reviziju kontinuirano provodi aktivnosti na praćenju izvještaja revizije učinka. Ovoga puta predmet praćenja je izvještaj revizije učinka: „Utvrdjivanje carinske vrijednosti korištenih motornih vozila“ koji je objavljen 31.12.2018. godine. Praćenjem je obuhvaćen period od objave izvještaja do kraja novembra 2025. godine.

Ured za reviziju je analizirao stanje iz područja koja su revidirana i utvrđivao je sljedeće:

- Koje aktivnosti su preduzimale nadležne institucije (Parlamentarna skupština i Vijeće ministara) nakon objavljivanja izvještaja revizije učinka?
- Da li su i u kojoj mjeri institucije BiH preduzimale aktivnosti na realizovanju preporuka revizije učinka i zaključaka nadležnih institucija?
- Imajući u vidu ciljeve revizije, koje su se promjene stanja u revidiranim oblastima desile u odnosu na stanje utvrđeno u objavljenom izvještaju?

Revizija je analizirala preduzete aktivnosti bez utvrđivanja razloga za preduzimanje istih, tj. nije ispitivano da li su iste posljedica datih preporuka revizije ili su posljedica drugih okolnosti.

1.4. Izvori i metode praćenja

S ciljem prikupljanja podataka o realizaciji preporuka i zaključaka nadležnih institucija, instituciji BiH⁵ koja je bila obuhvaćena prvobitnom revizijom je dostavljeno pismo najave. U pismu su navedene date preporuke iz izvještaja i zaključci nadležnih institucija. Od institucije je traženo da u pisanoj formi predstavi aktivnosti koje je preduzimala, kao i dokaze kojima se to potkrepljuje.

Potrebne informacije su prikupljene i na osnovu analize zapisnika (zaključaka) sa sjednica Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH (Predstavnički dom), Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH (Dom naroda) i Vijeća ministara BiH (Vijeće ministara), analize zakonskih i podzakonskih akata, objava u Službenom glasniku BiH, izvještaja finansijske revizije, sastanaka sa subjektima revizije i informacija medijskih natpisa.

U izabranom metodološkom pristupu teret dokazivanja preduzetih aktivnosti na osnovu preporuka je na instituciji kojoj su preporuke bile upućene. Na osnovu odgovora institucija na upit Ureda za reviziju o preduzetim aktivnostima na realizaciji preporuka i dostavljenih dokaza, vršena je procjena stepena preduzetih aktivnosti. Za navode institucija o preduzetim aktivnostima, dodatno su traženi dokazi. Smatrali smo da aktivnosti koje nisu spomenute u odgovoru institucije, niti su za njih dostavljeni dokazi, a koje je podrazumijevala data preporuka ili zaključak nadležnih institucija, u konkretnom izvještaju, nisu ni preduzimate. Utvrđene su četiri moguće kategorije realizacije preporuka:

⁵ Uprava za indirektno oporezivanje BiH.

- Prva – **realizovano** – institucije su okončale aktivnosti navedene u preporuci, odnosno preporučene kontinuirane aktivnosti se redovno provode – stanje u revidiranom području je značajno popravljeno;
- Druga – **djelimično** – u institucijama je u toku realizacija preporuka, odnosno izvjesna je realizacija aktivnosti koje vode realizaciji preporuke – postignut je napredak u revidiranom području;
- Treća – **početne aktivnosti** – institucije su planirale ili stvaraju preduslove za realizaciju aktivnosti koje vode realizaciji preporuke – nije bilo napretka u revidiranoj oblasti;
- Četvrta – **nisu preduzete aktivnosti** – nisu konstatovane aktivnosti na realizaciji preporuka ili nisu dostavljene informacije o preduzetim aktivnostima – nije bilo napretka u revidiranom području.

Također, za ocjenu stanja prikupljena je dokumentacija koja je poslužila za ocjenu realizacije preporuka te su, u procesu procjene realizacije preporuka, konsultovani revizorski timovi koji su vršili predmetne revizije, kao i timovi finansijske revizije. Institucije BiH kojima su date preporuke su dostavile adekvatne dokaze za preduzete aktivnosti.

Radi dodatne provjere dokaza, analizirani su sljedeći dokumenti i podaci:

- Dopisi Uprave za indirektno oporezivanje BiH o realizaciji preporuka, uključujući akt o formiranju stručne komisije (6.2.2019), akt o donošenju Smjernica za utvrđivanje carinske vrijednosti (20.5.2019) i akte o provođenju kontrolnih aktivnosti.
- Smjernice za utvrđivanje carinske vrijednosti korištenih motornih vozila i prateći obrasci zapisnika o utvrđivanju vrijednosti.
- Uputstvo o popunjavanju jedinstvene carinske isprave objavljeno u „Službenom glasniku BiH“, br. 43/19 i 21/20, koje propisuje unos šifre metode utvrđivanja carinske vrijednosti.
- Zapisnici o naknadnim kontrolama kod uvoznika, uključujući analitičke kartice banaka, originalne fakture, zahtjeve za provjeru vjerodostojnosti faktura.
- Odgovori UIO-a na pitanja Ureda za reviziju, uključujući podatke o postupku oslobađanja od carine, dokumentaciji za dokazivanje porijekla, statistici provjera porijekla, tehničkim kapacitetima i transparentnosti postupka carinjenja, web-stranica UIO-a⁶.

1.5. Osnovni podaci o izvještaju koji je predmet praćenja

Izvještaj je dostavljen revidiranim institucijama, Parlamentarnoj skupštini, Vijeću ministara i Predsjedništvu BiH (Predsjedništvo). Izvještaj je objavljen na internet-stranici Ureda za reviziju i praćen je saopćenjem za medije. U narednoj tabeli prezentovani su podaci o preporukama iz izvještaja koji je predmet tekućeg praćenja.

⁶ www.uino.gov.ba

Tabela 2: Pregled broja datih preporuka u izvještaju revizije učinka „Utvrđivanje carinske vrijednosti korištenih motornih vozila“

Naziv izvještaja	Ukupan broj preporuka	Ukupan broj preporuka Vijeću ministara	Ukupan broj preporuka Parlamentarnoj skupštini	Ukupan broj preporuka institucijama BiH
Utvrđivanje carinske vrijednosti korištenih motornih vozila	4	0	0	4

Izvor: Ured za reviziju

U nastavku je dat tabelarni pregled upućenih preporuka, institucija BiH kojima su upućene preporuke (odgovorne institucije) kao i status realizacije preporuka.

Tabela 3. Pregled upućenih preporuka, odgovornih institucija i statusa realizacije preporuka

Red. br.	Preporuka	Odgovorna institucija	Status
1.	UIO treba osigurati jednoobrazan pristup utvrđivanja carinske vrijednosti korištenih motornih vozila u svim carinskim ispostavama.	UIO	 Djelimično
2.	Sektor za carine u Glavnom uredu UIO-a treba osigurati nadzor i kontrolu usaglašenosti praksi utvrđivanja carinske vrijednosti u različitim CI.	UIO	 Djelimično
3.	UIO treba osigurati da se carinska vrijednost korištenih motornih vozila utvrđuje po propisanom redoslijedu metoda za utvrđivanje carinske vrijednosti.	UIO	 Djelimično
4.	UIO treba povećati promociju i transparentnost postupka carinjenja i njegovih rezultata.	UIO	 Početne aktivnosti

Izvor: Ured za reviziju

2. POSTUPANJE NADLEŽNIH INSTITUCIJA PO IZVJEŠTAJU

U ovom poglavlju predstavljene su aktivnosti nadležnih institucija, Parlamentarne skupštine i Vijeća ministara, po predmetnom izvještaju revizije učinka.

2.1. Parlamentarna skupština

Predstavnički dom i Dom naroda su razmatrali izvještaj revizije učinka koji je predmet tekućeg praćenja. Predstavnički dom je usvojio izvještaj revizije učinka. Navedenim aktivnostima Parlamentarna skupština dodatno potencira važnost datih preporuka i obavezuje odgovorne institucije da iste realizuju.

Slika 1. Razmatranje izvještaja revizije učinka „Utvrđivanje carinske vrijednosti korištenih motornih vozila“ na sjednicama Parlamentarne skupštine

8. sjednica Predstavničkog doma od 15, 19. i 20. 5. 2020. godine	7. sjednica Doma naroda od 11. 6. 2020. godine
Zaključak: - Predstavnički dom je usvojio izvještaj. PD traži od UIO-a da u roku od tri mjeseca izvijesti PD o planiranim i preduzetim aktivnostima na realizaciji preporuka iz Izvještaja o provedenoj reviziji učinka o temi: „Utvrđivanje carinske vrijednosti korištenih motornih vozila“, te da o preduzetim aktivnostima upozna Ured za reviziju institucija BiH.	Zaključak: - Dom naroda nije usvojio izvještaj.

Izvor: Ured za reviziju na osnovu zapisnika sa sjednica domova Parlamentarne skupštine

2.2. Vijeće ministara

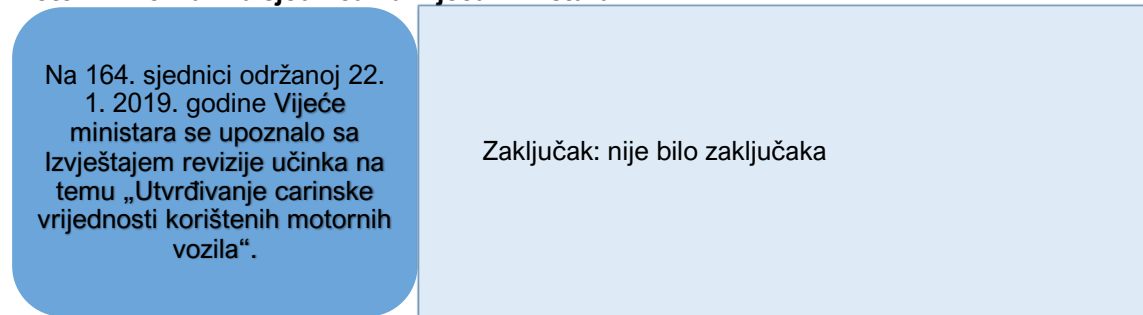
U narednoj tabeli prikazano je vrijeme razmatranja izvještaja od strane Vijeća ministara.

Tabela 4: Pregled datuma razmatranja izvještaja revizije učinka „Utvrđivanje carinske vrijednosti korištenih motornih vozila“ i zaključaka Parlamentarne skupštine u Vijeću ministara

Naziv izvještaja	Datum razmatranja		
	Izvještaj	Sjednica Vijeća ministara po zaključcima Predstavničkog doma	Sjednica Vijeća ministara po zaključcima Doma naroda
Utvrđivanje carinske vrijednosti korištenih motornih vozila	164. sjednica od 22. 1. 2019.	/	/

Izvor: Ured za reviziju, saopćenja sa sjednica Vijeća ministara

Slika 2. Razmatranje izvještaja revizije učinka „Utvrđivanje carinske vrijednosti korištenih motornih vozila” na sjednicama Vijeća ministara

Izvor: Ured za reviziju

3. PREDUZETE AKTIVNOSTI INSTITUCIJA NA REALIZACIJI PREPORUKA PO IZVJEŠTAJU

3.1. Ocjena realizacije preporuka – aktivnosti institucija na realizaciji preporuka

U cilju uspostavljanja efikasnog sistema utvrđivanja carinske vrijednosti korištenih motornih vozila potrebno je da UIO uradi sljedeće:

3.1.1. Preporuke UIO-u:

Preporuka 1.

UIO treba osigurati jednoobrazan pristup utvrđivanja carinske vrijednosti korištenih motornih vozila u svim carinskim ispostavama.	
--	--

STEPEN REALIZACIJE:

DJELIMIČNO

U cilju realizacije preporuke, UIO je početkom 2019. godine⁷ formirao stručnu komisiju koja je u maju iste godine izradila Smjernice za utvrđivanje carinske vrijednosti korištenih putničkih motornih vozila (Smjernice)⁸. Smjernicama je definisan redoslijed primjene metoda⁹ utvrđivanja carinske vrijednosti, postupci u slučaju odstupanja od kataloške vrijednosti i uslovi za traženje dodatne dokumentacije. Uvedena je obaveza dokumentovanja razloga za primjenu određene metode i propisani su obrasci zapisnika koji prate postupak, čime je smanjeno diskreciono pravo službenika i time omogućena kontrola rada. Preporuka je ocijenjena kao djelimično realizovana jer su donesene Smjernice, koje predstavljaju osnovu za uspostavljanje jednoobraznog pristupa utvrđivanju carinske vrijednosti, ali UIO nije dokazao da se ovaj jednoobrazan pristup u praksi dosljedno primjenjuje.

Preporuka 2.

Sektor za carine u Glavnom uredu UIO-a treba osigurati nadzor i kontrolu usaglašenosti praksi utvrđivanja carinske vrijednosti u različitim CI.	
---	--

STEPEN REALIZACIJE:

DJELIMIČNO

U skladu sa Smjernicama koje je Sektor za carine izradio, osigurana je jednoobraznost u radu carinskih ispostava kroz praćenje i analizu podataka o načinu utvrđivanja vrijednosti korištenih motornih vozila, te nadzor nad provođenjem kontrolnih aktivnosti u okviru uspostavljenog sistema finansijskog upravljanja i kontrole.

Također, šef Odsjeka za tarifu, vrijednost i porijeklo, kao i šef Odsjeka za kontrolu u Sektoru za carine u Glavnom uredu odgovorni su za praćenje i analizu dostavljenih izvještaja o provedenim kontrolnim aktivnostima, te su dužni inicirati sačinjavanje dodatnih instrukcija ili upozoravajućih akata, kao i vršenje kontrolnih aktivnosti.

⁷ 6. 2. 2019. godine

⁸ 20. 5. 2019. godine

⁹ U skladu s odredbama člana 36. do 44. Zakona o carinskoj politici BiH

UIO je uspostavio sistem praćenja poštovanja smjernica kroz redovne izvještaje carinskih ispostava i nadzor Sektora za carine. Izrađene su instrukcije za jednoobrazno postupanje, što potvrđuje Informacija dostavljena regionalnim centrima.¹⁰ Dostavljeni su zapisnici i izvještaji o izvršenim kontrolama, što pokazuje da se nadzor provodi. UIO je dodatno proširio nadzor kroz međunarodnu saradnju, upućujući zahtjeve za provjeru vjerodostojnosti faktura nadležnim carinskim organima u EU (vrijednost, vrsta i količina robe), čime se smanjuje rizik od nepravilnosti.

Iako su uspostavljeni nadzor i sistem praćenja kroz redovne izvještaje i instrukcije, nedostatak dokaza o sistematskim analizama sedmičnih izvještaja i preduzetim korektivnim mjerama implicira da nadzor i kontrola usaglašenosti praksi u različitim carinskim ispostavama nisu u potpunosti osigurani, što je razlog zbog kojeg je preporuka ocijenjena kao djelimično realizovana.

Preporuka 3.

UIO treba osigurati da se carinska vrijednost korištenih motornih vozila utvrđuje po propisanom redosljedu metoda za utvrđivanje carinske vrijednosti.	
STEPEN REALIZACIJE:	DJELIMIČNO

Smjericama je definisana primjena metoda prema propisanom redosljedu uz objašnjenja pojmova šta je „isto ili slično vozilo“ i šta je „približno vrijeme“ nabavke¹¹. Uvedena je obaveza evidentiranja razloga prelaska na sljedeći metod u zapisniku¹², čime se osigurava transparentnost postupka. Doneseno je Uputstvo o popunjavanju jedinstvene carinske isprave (JCI)¹³ kojim se u određenom polju¹⁴ unosi šifra metoda utvrđivanja carinske vrijednosti, što omogućava naknadnu analizu podataka. Time se olakšava naknadno vršenje pretraga u bazi za ista ili slična vozila koja su uvezena u BiH u približno isto vrijeme i za koje je od strane carinskog organa prihvaćena prijavljena transakcijska vrijednost.¹⁵ Organizovane su obuke za službenike.¹⁶ UIO je unaprijedio izvještavanje putem Portala za izvještavanje i omogućio analizu podataka korištenjem SQL (Structured Query Language) upita u okviru Portala, na osnovu podataka iz Jedinствене carinske isprave (JCI) kroz polje 43 sa šiframa metoda vrednovanja, uz mogućnost filtriranja po zemlji porijekla, metodu i tarifnoj oznaci.

Međutim, nisu dostavljeni izvještaji koji bi pokazali da se u praksi vrše analize podataka iz JCI i da se preduzimaju korektivne mjere u slučajevima odstupanja od propisanog redosljedeta metoda zbog čega je preporuka ocijenjena kao djelimično realizovana.

¹⁰ Informacija dostavljena 13. 4. 2022. godine

¹¹ Približno istim vremenom smatra se vrijeme od 30 dana koje prethodi vremenu uvoza vozila čija se vrijednost utvrđuje.

¹² Zapisnik o utvrđivanju carinske vrijednosti

¹³ Službeni glasnik BiH, br. 43/19 i 21/20

¹⁴ polju 43

¹⁵ SQL bazi

¹⁶ Uključujući program obuke iz 2021. godine koji je obuhvatio primjenu metoda i kontrolu vrednovanja.

Preporuka 4.

UIO treba povećati promociju i transparentnost postupka carinjenja i njegovih rezultata.	
STEPEN REALIZACIJE:	POČETNE AKTIVNOSTI

UIO je povećao transparentnost postupka carinjenja objavljujući mjesečne informacije o broju uvezenih vozila i njihovoj vrijednosti, uz objašnjenja postupka i obaveza uvoznika. Organizovane su obuke za službenike, a na web-stranici dostupne su informacije o uvozu korištenih vozila, uključujući vozila iz EU-a bez EUR.1 obrasca. UIO svakodnevno odgovara građanima na upite. Kako bi učesnici u postupku bili informisani o statusu deklaracije, UIO je postavio monitor u carinskim ispostavama s prikazom svih carinskih deklaracija i faze obrade u Carinskom informacionom sistemu ASYCUDA¹⁷.

Ipak, planirani promotivni materijali i brošure koji bi informisali stranke o njihovim pravima, obavezama i mogućnostima žalbe još uvijek nisu izrađeni, niti je unaprijeđen završni dokument carinskog postupka (otpremnica) koji bi omogućio uvoznicima uvid u trajanje pojedinih faza postupka carinjenja.¹⁸ Realizacija ovih aktivnosti bi doprinijela većoj transparentnosti carinskog postupka i njegovih rezultata, pružila uvoznicima tačnu informaciju o odgovornostima u eventualnim kašnjenjima u postupku carinjenja, povećala povjerenje građana u efikasnost i zakonitost rada carinskih službi.

3.2. Trenutno stanje u revidiranoj oblasti

U odnosu na stanje iz 2018. godine, UIO je unaprijedio sistem utvrđivanja carinske vrijednosti kroz donošenje Smjernica, uvođenje obaveznih šifri metoda u JCI i uspostavljanje mehanizama kontrole. Ipak, praksa pokazuje da i dalje postoje suštinski nedostaci koje je potrebno otkloniti.

Smjernice su izrađene i dostavljene svim carinskim ispostavama, čime su postavljene pretpostavke za jednoobrazno postupanje. Definisani su redoslijed metoda, postupci kod odstupanja od kataloške vrijednosti i obaveza dokumentovanja razloga prelaska na drugi metod, a uvođenje obaveznih šifri metoda u JCI omogućava analizu podataka putem sistema.¹⁹ Ipak, nije potvrđeno da se ovaj jednoobrazan pristup u praksi dosljedno primjenjuje, što ukazuje na potrebu daljih aktivnosti za usaglašavanje postupanja u svim carinskim ispostavama.

UIO je uspostavio sistem praćenja poštovanja Smjernica za utvrđivanje carinske vrijednosti korištenih motornih vozila kroz izvještaje carinskih ispostava i nadzor Sektora za carine. Izvršene su naknadne kontrole koje su pokazale nepravilnosti u tarifiranju i prijavljivanju nižih

¹⁷ Automated System for Customs Data

¹⁸ Prema navodima sagovornika iz UIO-a, u toku je priprema informativnih brošura i plakata za korisnike, koji će biti dostupni na svim carinskim lokacijama i u novouspostavljenom Službenom centru u RC Sarajevo, a materijali će biti objavljeni i na zvaničnoj web-stranici UIO-a. UIO je pojasnio da bi priprema i štampa ovih materijala samo proizvela dodatne troškove budući da se štampani materijali često nakon korištenja odbacuju, dok elektronska komunikacija omogućava efikasnije i brže informisanje uvoznika o svim relevantnim carinskim postupcima.

¹⁹ ASYCUDA sistem

vrijednosti vozila, što je dovelo do manjka naplaćenih dažbina. UIO je dodatno proširio nadzor kroz međunarodnu saradnju, upućujući zahtjeve za provjeru vjerodostojnosti faktura nadležnim carinskim organima u EU (vrijednost, vrsta i količina robe), čime se smanjuje rizik od nepravilnosti.

Iako su izrađene instrukcije i vršen nadzor, nedostaju dokazi o sistematskim analizama sedmičnih izvještaja i preduzetim korektivnim mjerama, zbog čega nadzor i kontrola usaglašenosti praksi još uvijek nisu u potpunosti osigurani.

Smjernicama je definisano šta se smatra istim ili sličnim vozilom, rok „približno vrijeme“ i obaveza dokumentovanja razloga prelaska na drugi metod. Uputstvo o popunjavanju JCI omogućava analizu podataka i organizovane su obuke za službenike. UIO je unaprijedio izvještavanje putem Portala za izvještavanje i omogućio analizu podataka korištenjem SQL (Structured Query Language) upita u okviru Portala, na osnovu podataka iz Jedinствene carinske isprave (JCI) kroz polje 43 sa šiframa metoda vrednovanja, uz mogućnost filtriranja po zemlji porijekla, metodu i tarifnoj oznaci.

Međutim, kontrole su pokazale da se u praksi javljaju odstupanja, naročito kod obračuna troškova prijevoza i priloženih dokumenata. Sistem je postavljen, ali odsustvo potpune analize i prisutna odstupanja u praksi upućuju na to da isti ne funkcioniše na zadovoljavajući način.

UIO je povećao transparentnost kroz objavljivanje mjesečnih informacija o broju uvezenih vozila i njihovoj vrijednosti na web-stranici i svakodnevno odgovaranje na e-mail upite. Organizovane su obuke za službenike. UIO je postavio monitor u carinskim ispostavama s prikazom svih carinskih deklaracija i faze obrade u Carinskom informacionom sistemu ASYCUDA kako bi učesnici u postupku bili informisani o statusu deklaracije.

Ipak, informativni materijali (brošure i plakati) još uvijek nisu pripremljeni, a završni dokument carinskog postupka (otpremnicu) nije unaprijeđen. Razlog je troškovna i praktična opravdanost štampanih materijala, s obzirom na to da bi elektronska komunikacija imala veći efekat i trajno dostupna rješenja. Preporuka je u fazi početnih aktivnosti, a dovršetak pripreme i objave promotivnih materijala te unapređenje završnog dokumenta carinskog postupka (otpremnice) bi dodatno povećali transparentnost postupka i povjerenje građana.

Sve navedeno ukazuje na to da je UIO ostvario određeni napredak u uspostavljanju jasnijih procedura i mehanizama kontrole, ali da sistem utvrđivanja carinske vrijednosti još uvijek nije u potpunosti dosljedan niti ujednačen u praksi, te je za potpunu realizaciju preporuka potrebno uspostaviti sistematske analize sedmičnih izvještaja i preduzimati korektivne mjere, nastaviti kontrolu primjene metoda i otkloniti preostala odstupanja, te dovršiti pripremu i objavu informativnih materijala uz unapređenje otpremnice radi povećanja transparentnosti postupka.

3.2.1. Primjena preferencijalnog porijekla i dodatna provjera porijekla korištenih motornih vozila iz EU-a

Preporuke iz izvještaja revizije učinka iz 2018. godine „Utvrdjivanje carinske vrijednosti korištenih motornih vozila“ su bile usmjerene na uspostavljanje jednoobraznog, transparentnog i kontrolisanog postupka utvrđivanja carinske vrijednosti korištenih motornih vozila, uz smanjenje diskrecionog prava službenika i povećanje povjerenja građana u zakonit rad carinske službe. Iako se izvještaj nije fokusirao na porijeklo korištenih motornih vozila, ono je u nalazima prepoznato kao faktor koji direktno utiče na visinu dažbina i rizik nepravilnosti. Revizija je naglasila da se na korištena vozila s potvrđenim EU porijeklom primjenjuje oslobađanje od plaćanja carine, dok se na vozila bez potvrđenog porijekla obračunava puna stopa carine (15%). Više o ovome vidjeti u Prilogu 2 – Primjena preferencijalnog porijekla i dodatna provjera porijekla korištenih motornih vozila iz EU-a.²⁰

U izvještaju je zabilježeno da pojedini evropski proizvođači od 2016. godine odbijaju potvrditi porijeklo za korištena motorna vozila, što je uzrokovalo porast prihoda i povećanje broja provjera dokaza o porijeklu.

Nedostatak informacija, o postupku utvrđivanja carinske vrijednosti i provjere porijekla vozila, kao i o rezultatima tih provjera uključujući kriterije, primijenjene metode i podatke o utvrđenim vrijednostima i statusu porijekla, ostavlja prostor za sumnju u zakonitost rada carinske službe.²¹

Provjera porijekla vozila postala je jedan od ključnih izazova u postupku carinjenja, jer direktno utiče na visinu dažbina, trajanje postupka i povjerenje građana u zakonitost rada carinske službe. Prema podacima dostavljenim od UIO-a za period 2020 – 2024. godina uvezeno je 273.189 korištenih motornih vozila, od čega je 130.262 (48%) deklarirano s preferencijalnom povlasticom o porijeklu. Istovremeno je pokrenuto 21.882 naknadnih provjera porijekla, pri čemu je 69,3% završilo negativno, 26,2% pozitivno, dok je ostatak djelimično pozitivan ili bez odgovora zbog isteka rokova čuvanja dokumentacije ili gašenja firmi.²² Negativan rezultat provjere znači da dostavljeni dokaz o porijeklu (EUR.1 obrazac ili izjava na fakturi) nije potvrđen i da vozilo ne ispunjava uslove za preferencijalni tretman, zbog čega se obračunava puna carina. Pozitivan rezultat znači da je dokumentacija vjerodostojna i da je porijeklo vozila potvrđeno, odnosno da se oslobađa plaćanja carine. Neodgovoreni zahtjevi tretiraju se kao nepriznato porijeklo, jer zemlja izvoznica nije dostavila potvrdu u propisanom roku, pa se vozilo smatra nepodobnim za preferencijalni tretman. Više o ovome vidjeti u Prilogu 3 – Statistički podaci UIO-a u periodu 2020 – 2024. godina.

Svaka neizvjesnost u postupku ili negativan rezultat provjere povećava krajnju cijenu koju građani plaćaju, stvara rizik pravne i finansijske nesigurnosti i jača percepciju nepravilnosti.

²⁰ Izvještaj revizije učinka “Utvrdjivanje carinske vrijednosti korištenih motornih vozila”, Ured za reviziju institucija BiH, decembar 2018; www.revizija.gov.ba

²¹ Izvještaj revizije učinka “Utvrdjivanje carinske vrijednosti korištenih motornih vozila”, Ured za reviziju institucija BiH, decembar 2018; www.revizija.gov.ba

²² Odgovor UIO-a od 17. 9. 2025. godine.

Razlog odlaganja primjene preferencijalne stope je sumnja u vjerodostojnost dokaza o porijeklu (EUR.1 ili izjava na računu), zbog čega se preferencija ne primjenjuje odmah, već se uvoznik obavezuje da položi depozit dok se ne okonča naknadna provjera kod carinskih organa države izvoznice. Mediji su ukazivali na ove probleme, naglašavajući da građani nemaju mogućnost da prate status provjere, što stvara osjećaj netransparentnosti i dodatno narušava povjerenje u institucije.²³

Trenutno stanje u oblasti i aktivnosti institucija BiH

UIO je u više navrata obavještavao Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH (MVTEO) o izazovima u primjeni preferencijalnog tretmana za korištena motorna vozila. Posebno su istaknuti slučajevi u kojima carinski organi EU-a izdaju obrazac EUR.1, a zatim tokom dodatne provjere utvrde da vozilo ne ispunjava pravila porijekla.²⁴

Dokumentacija UIO-a pokazuje da je MVTEO u periodu od 2016. do 2025. godine organizovao sastanke s ambasadama Belgije i Nizozemske, uspostavljao komunikaciju s institucijama EU-a te prosljeđivao dopise Ministarstvu vanjskih poslova BiH (MVP).²⁵

Još 2016. godine uočene su razlike u praksi carinskih uprava država članica Evropske unije, nakon čega je Evropska komisija (DG TAXUD) dostavila mišljenje da se obrazac EUR.1 može izdati i bez izjave dobavljača ukoliko postoje drugi dokazi. Na osnovu toga, MVTEO i UIO su pokrenuli zajedničke aktivnosti prema ambasadama navedenih država i tijelima uspostavljenim Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju između Evropske unije i BiH (SSP) (Pododbor za trgovinu, industriju, carine i oporezivanje, te Zajednički/Mješoviti odbor SSP-a).

U periodu 2019 – 2024. razmjenjivane su informacije o neujednačenim praksama, te ukazano na nedostatak administrativne saradnje. U 2025. godini MVTEO je zatražio dodatne informacije od UIO-a, uključujući statistiku provjera, analizu negativnih odgovora i status komunikacije s nadležnim organima Nizozemske, radi formiranja jedinstvenog stava i daljeg postupanja prema tijelima SSP (Pododbor i Zajednički odbor SSP-a). Više o ovome se može vidjeti u Prilogu 4 – Hronološki pregled institucionalnih aktivnosti.

Problem primjene preferencijalnog porijekla korištenih motornih vozila prisutan je dugi niz godina, a i pored aktivnosti nadležnih institucija BiH, trajno i jasno rješenje još uvijek nije

²³ [Klix.ba – negativne provjere porijekla; https://faktor.ba/nije-odabrano/nije-odabrano/uvoz-polovnih-automobila-u-bih-do-sada-3280-negativnih-provjera-za-vozila](https://faktor.ba/nije-odabrano/nije-odabrano/uvoz-polovnih-automobila-u-bih-do-sada-3280-negativnih-provjera-za-vozila)
<https://www.klix.ba/biznis/uvoz-polovnih-automobila-uo-zaprimila-3-280-negativnih-provjera-dokaza-o-porijeklu-iz-eu>

²⁴ Dopis UIO MVTEO, 2019. godina; Zapisnik sa sastanka, 26. 9. 2019. godina

²⁵ Odgovor MVTEO od 23.10.2025. godine (broj.07-3-16-3238-2/25); Odgovor MVTEO od 7. 6. 2016. godine (broj: 04-3-20-1200-5/16); Dopis UIO-a od 2. 9. 2019. godine; Zapisnik sa sastanka predstavnika MVTEO-a i UIO-a od 2. 10. 2019. godine; Informacija o statusu problema s uvozom korištenih vozila iz EU-a od 23. 12. 2019. godine; Inicijativa za održavanje sastanka predstavnika MVTEO-a i UIO-a s predstavnicima carinskog organa Kraljevine Belgije od 31. 8. 2021. godine; Inicijativa za održavanje sastanka između predstavnika MVTEO-a, UIO-a i MVP-a od 3. 9. 2021. godine; Urgencija od 15. 9. 2021. godine; Dopis UIO-a prema MVTEO-u – Rješavanje problematike kod uvoza polovnih automobila od 17. 9. 2024. godine; Dopis MVTEO-a prema UIO-u za rješavanje problematike kod uvoza polovnih automobila od 10. 3. 2025. godine

uspostavljeno. Neujednačene prakse i različiti odgovori carinskih uprava EU-a i dalje utiču na postupak carinjenja, visinu dažbina i trajanje provjera. Takva situacija stvara dugotrajnu neizvjesnost za uvoznike, povećava njihove troškove i doprinosi osjećaju nedovoljne jasnoće i predvidivosti postupka. Istovremeno, ograničena dostupnost informacija o toku i ishodima provjera održava rizik nedovoljne transparentnosti i utiče na nivo povjerenja u institucije BiH. Dakle, višegodišnje postojanje problema i izostanak konačnog rješenja ukazuju na to da izazovi u ovoj oblasti i dalje ostaju prisutni. Po ovom pitanju vode se upravni sporovi pred Sudom BiH, pri čemu su donesene presude s različitim ishodima, što dodatno ukazuje na neriješenost i pravnu neizvjesnost u primjeni preferencijalnog porijekla korištenih motornih vozila.

Jasna Ćesir, vođa tima

v. r.

Jasmina Zuko, član tima

v. r.

Radivoje Jeremić,

Rukovodilac Odjela za kontrolu
kvaliteta, metodologiju i planiranje
revizije učinka

v. r.

Broj: 07-16-1-1449/25

PRILOZI

Prilog 1. Pregled izvještaja revizije učinka koji su do sada bili predmetom praćenja realizacije preporuka

Prilog 2. Primjena preferencijalnog porijekla i dodatna provjera porijekla korištenih motornih vozila iz EU-a

Prilog 3. Statistički podaci (2020 – 2024. godina)

Prilog 4. Hronološki pregled institucionalnih aktivnosti

Prilog 1. Pregled izvještaja revizije učinka koji su do sada bili predmetom praćenja realizacije preporuka

2010. godina – Prvi izvještaj praćenja

- Proces zapošljavanja državnih službenika

2014. godina – Drugi izvještaj praćenja

- Nabavka računarske opreme
- Upravljanje troškovima zakupa za rad i smještaj institucija BiH
- Stambeno zbrinjavanje povratnika
- Višegodišnja kapitalna ulaganja institucija BiH
- Upravljanje voznim parkom u institucijama BiH
- Upravljanje zasnovano na rezultatima kroz planove i izvještaje institucija Vijeća ministara

2016. godina – Treći izvještaj praćenja

- Rad komisija institucija BiH
- Uslovi za efikasnu i efektivnu kontrolu PDV-a i prisilnu naplatu duga
- Upravljanje robom oduzetom u carinskim postupcima
- Efikasnost FIPA-e u privlačenju stranih investicija u BiH
- Rezultati reforme javne uprave
- Pretpostavke za efikasan rad Agencije za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije
- Telekomunikaciona rješenja u institucijama BiH
- Upravljanje ugovorima o djelu i ugovorima o privremenim i povremenim poslovima

2017. godina – Četvrti izvještaj praćenja

- Izdaci za sudske sporove
- Kontrola zračnog prometa BiH

2018. godina – Peti izvještaj praćenja

- Raspodjela i korištenje sredstava tekuće rezerve
- Smještaj aktivnih vojnih lica u Ministarstvu odbrane

2019. godina – Šesti izvještaj praćenja

- Energetska efikasnost u institucijama BiH
- Uspostava javnih internih finansijskih kontrola (PIFC-a) u institucijama BiH

2020. godina – Sedmi izvještaj praćenja

- Transparentnost rada institucija Bosne i Hercegovine
- Efikasnost sistema deminiranja u Bosni i Hercegovini

2021. godina – Osmi i deveti izvještaj praćenja

- Upravljanje grantovima u institucijama Bosne i Hercegovine
- Aktivnosti institucija BiH za provođenje zaštite i spašavanja u prirodnoj ili drugoj nesreći

2022. godina – Deseti i jedanaesti izvještaj praćenja

- Upravljanje imovinom i troškovima smještaja u diplomatsko-konzularnim predstavništvima BiH
- Upravljanje carinskim terminalima

2023. godina – Dvanaesti, trinaesti i četrnaesti izvještaj praćenja

- Upravljanje procesom realizacije ugovora o javnim nabavkama u institucijama BiH
- Elektronsko poslovanje u institucijama BiH – uspostava i primjena
- Planiranje budžetskih rashoda u institucijama BiH

2024. godina – Petnaesti i šesnaesti izvještaj praćenja

- Blagovremenost postupaka javnih nabavki u institucijama BiH
- Spremnost institucija BiH da odgovore na preuzete obaveze iz Programa 2030

Izvor: Ured za reviziju

Prilog 2. Primjena preferencijalnog porijekla i dodatna provjera porijekla korištenih motornih vozila iz EU-a

Uvod

Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između Evropske unije i BiH (SSP) predviđa slobodnu trgovinu i preferencijalne carinske tretmane, uključujući oslobađanje od uvoznih carina za robu koja ispunjava pravila porijekla iz Evropske unije (EU). To znači da korištena motorna vozila porijeklom iz EU-a, uz odgovarajuću dokumentaciju, treba da budu oslobođena carinskih dažbina prilikom uvoza u BiH.²⁶

Pravna ili fizička lica BiH mogu ostvariti pravo na oslobađanje od plaćanja carine ako prilože dokaz o porijeklu vozila, a to je izjava na fakturi ili obrazac EUR.1. Obrazac EUR.1 izdaje i ovjerava nadležna carinska služba zemlje u kojoj je vozilo kupljeno.

Za vozila čija vrijednost ne prelazi 6.000 EUR, izjavu na fakturi može dati ovlaštenu izvoznik ili bilo koji izvoznik. Međutim, za vozila čija vrijednost prelazi 6.000 EUR, izjavu na fakturi može izdati samo ovlaštenu izvoznik, a u skladu s pravilima Regionalne konvencije o Pan-euro-mediteranskim preferencijalnim pravilima o porijeklu robe (PEM konvencija).²⁷

Preferencijalni tretman za uvoz korištenih motornih vozila iz EU-a ostvaruje se u okviru redovnog carinskog postupka. Deklarant (špediter) prilikom podnošenja jedinstvene carinske isprave označava korištenje pogodnosti iz SSP. Ovaj pristup predstavlja standardizovanu praksu i primjenjuje se u svim carinskim ispostavama.²⁸

Dokumentacija i način dokazivanja porijekla

Za dokazivanje porijekla robe priznaju se EUR.1 obrazac, izjava na fakturi i izjava ovlaštenog izvoznika. EUR.1 izdaje carinski organ zemlje izvoznice na zahtjev izvoznika. Izjava na fakturi može se dati za robu čija vrijednost ne prelazi 6.000 EUR, dok je za vrijednosti iznad tog iznosa obavezna izjava ovlaštenog izvoznika. Svi navedeni dokumenti imaju jednaku pravnu snagu, a njihovu vjerodostojnost ocjenjuje carinski službenik. Kada postoje opravdane sumnje u autentičnost dokaza o porijeklu, pokreće se naknadna provjera.²⁹

²⁶ Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između Evropskih zajednica i njihovih država članica, s jedne strane i Bosne i Hercegovine, s druge strane (Službeni glasnik BiH – Međunarodni ugovori, br. 10/08), Odgovor UIO-a od 17. 9. 2025. godine.

²⁷ Odluka o ratifikaciji regionalne konvencije o Pan-euro-mediteranskim preferencijalnim pravilima o porijeklu robe (Službeni glasnik BiH-Međunarodni ugovori, broj 15/14) Uprava za indirektno oporezivanje BiH – Uvoz motornih vozila, www.uino.gov.ba; Odgovor UIO-a od 17. 9. 2025. godine, www.uino.gov.ba

²⁸ Odgovor UIO-a od 17. 9. 2025. godine.

²⁹ Odgovor UIO-a od 17. 9. 2025. godine.

Procjena ispravnosti i pokretanje dodatne provjere porijekla

Dodatna provjera porijekla vozila pokreće se kada carinski organ zemlje uvoznice ima osnovanu sumnju u vjerodostojnost dostavljenih dokumenata ili u ispunjenost drugih uslova propisanih PEM konvencijom³⁰. Provjera se može pokrenuti i nasumično, u skladu s propisima.

Sumnja carinskih službenika obično proizilazi iz neslaganja između zemlje izdavanja dokaza o porijeklu i zemlje izvoza u kojoj je vozilo prethodno registrovano, kao i negativne rezultate prethodnih provjera istog izvoznika od strane carinskih organa zemlje izvoznice.

U okviru provjere, carinski službenik ispituje svu priloženu dokumentaciju i utvrđuje da li je jedinstvena carinska isprava pravilno popunjena. Na osnovu toga odlučuje da li će prihvatiti preferencijalno porijeklo robe ili ga osporiti. Oспорavanje može nastati u slučajevima kada dokument nije potpisao izvoznik ili njegov ovlaštenu zastupnik, kada pečat ne odgovara službenim uzorcima ili kada postoje druge nepravilnosti koje ukazuju na potencijalnu neistinitost podataka.

Ukoliko carinski organ, zbog osnovane sumnje, odluči da dostavljeni dokaz o porijeklu uputi na naknadnu provjeru zemlji ugovornici, primjena preferencijalne carinske stope se odlaže do okončanja postupka provjere.³¹

Uvozniku se omogućava da vozilo pusti u slobodan promet uz prethodno polaganje odgovarajućeg osiguranja koje pokriva potencijalni carinski dug.³² Procedura se provodi u skladu s Uputstvom o provođenju pravila porijekla u preferencijalnoj trgovini između BiH i Evropske zajednice.³³

Tok međunarodne provjere porijekla

Zahtjev za dodatnu provjeru šalje se carinskim organima zemlje izvoznice, koji prema važećim međunarodnim pravilima obavljaju uvid u dokumentaciju proizvođača ili izvoznika. Oni mogu provjeriti računovodstvene podatke, procese proizvodnje i sve druge informacije koje su važne za donošenje odluke. Rok za dostavljanje odgovora je deset mjeseci.³⁴

Kretanja uvoza vozila i uticaj na broj provjera

U periodu od 2020. do 2024. godine u BiH je uvezeno ukupno 273.189 korištenih motornih vozila, od čega je 130.262 (48%) uvezeno s povlasticom na osnovu preferencijalnog porijekla. U istom periodu pokrenuto je 21.882 naknadnih provjera porijekla, pri čemu je **15.155 (69,3%)** imalo negativan rezultat, odnosno porijeklo vozila nije potvrđeno, dok je **5.740 (26,2%)** pozitivno potvrđeno. Djelimično pozitivan ishod imalo je ukupno 114 zahtjeva

³⁰ Član 32

³¹ Odgovor UIO-a od 17. 9. 2025. godine.

³² Odgovor UIO-a od 17. 9. 2025. godine.

³³ Službeni glasnik BiH, broj 46/09

³⁴ Odgovor UIO-a od 17. 9. 2025. godine.

³⁵, **703 zahtjeva** nalaze se u fazi provjere, dok **170 zahtjeva** nije moglo biti potvrđeno jer carinski organ zemlje izvoznice nije mogao izvršiti provjeru, najčešće zbog isteka roka za čuvanje dokumentacije ili zatvaranja firme izvoznika. Više o ovome vidjeti u Prilogu 2 – Statistički podaci UIO-a u periodu 2020 – 2024. godina.

Informisanje građana i pristup podacima

Pravna ili fizička lica BiH su o pokretanju provjere obaviještena prilikom postupka carinjenja, a informaciju dobijaju preko špeditera koji ih zastupa. UIO vodi internu evidenciju provjera porijekla, ali takva baza nije dostupna javnosti putem online sistema.³⁶

Postupanje po okončanju provjere

Po prijemu odgovora iz zemlje izvoznice carinska ispostava donosi odluku u skladu s utvrđenim stanjem. Ako se potvrdi preferencijalno porijeklo, uvozniku se vraća položeni depozit i time se postupak završava. Ako je nalaz negativan, započinje upravni postupak naknadne naplate gdje se iz položenog depozita namiruje dug, a eventualna razlika se naplaćuje od uvoznika. U slučajevima kada zemlja izvoznica ne dostavi odgovor u zakonom predviđenom roku, a postoje osnovane sumnje u vjerodostojnost dokumenta, tretman je identičan onome kod negativne provjere.³⁷

³⁵ Riječ je o slučajevima u kojima jedno EUR.1 uvjerenje obuhvata više vozila ili vrsta robe, pri čemu neka ispunjavaju kriterij porijekla, a neka ne

³⁶ Odgovor UIO od 17. 9. 2025. godine.

³⁷ Odgovor UIO od 17. 9. 2025. godine.

Prilog 3. Statistički podaci (2020 – 2024. godina)

U narednim tabelama je dat godišnji pregled broja uvezenih korištenih motornih vozila i broj dodatnih provjera porijekla uvezenih korištenih motornih vozila upućenih carinskim službama EU-a za period 2020 – 2024. godina.

Tabela 1: Broj uvezenih korištenih automobila po godinama za period 2020 – 2024. godina

Godina	Bez povlastice	S povlasticom	Ukupno
2020	4.681	29.660	34.341
2021	5.962	41.480	47.442
2022	21.460	24.963	46.423
2023	46.142	18.216	64.358
2024	64.682	15.943	80.625
UKUPNO	142.927	130.262	273.189

Izvor: Ured za reviziju na osnovu podataka UIO

Tabela 2: Broj dodatnih provjera porijekla uvezenih korištenih motornih vozila upućenih carinskim službama EU-a u periodu 2020 – 2024. godina

GODINA	BROJ DOKAZA O PORIJEKLU UPUĆENIH NA PROVJERU	POZITIVNO	NEGATIVNO	DJELIMIČNO POZITIVNO	U TOKU	ZEMLJA SE NIJE MOGLA IZJASNITI *
2024	3.592	1.392	1.774	13	404	9
2023	7.282	1.015	6.064	21	86	96
2022	8.148	1.885	6.020	37	200	6
2021	958	716	224	10	8	0
2020	1.902	732	1.073	33	5	59
Ukupno:	21.882	5.740	15.155	114	703	170

Izvor: Ured za reviziju na osnovu podataka UIO

Broj dokaza o porijeklu upućenih na provjeru ukupno iznosi 21.882, što u odnosu na broj ukupno uvezenih vozila s povlasticom u istom periodu, koji iznosi 130.262, čini 16,80%.

Kod naknadnih provjera kod kojih se zemlja nije mogla izjasniti (označeno *) razlozi su uglavnom da carinski organi zemlje izvoznice nisu u mogućnosti da izvrše provjeru jer je prošao period od 3 godine za čuvanje dokumentacije ili je izvoznik zatvorio firmu te nije bilo moguće izvršiti provjeru.

Djelimično pozitivni rezultati se odnose na situaciju kada je više vozila ili više vrsta robe obuhvaćeno jednim EUR.1 uvjerenjem te se naknadnom provjerom ustanovi da jedan broj vozila ima porijeklo, a jedan ne.

Prilog 4: Hronološki pregled institucionalnih aktivnosti

Ovaj prilog daje pregled institucionalnih aktivnosti UIO-a i MVTEO-a u vezi s problemima primjene SSP-a i potvrđivanja preferencijalnog porijekla korištenih motornih vozila uvezenih iz EU-a. Podaci su zasnovani na informacijama i dokumentaciji koju je dostavio UIO.

Period 2016 – 2019: Od prvih postupaka do institucionalnih inicijativa

Tokom 2016. godine MVTEO je prosljedio UIO-u mišljenje Evropske komisije i potvrdio da dobavljači nisu obavezni izdavati izjavu o porijeklu, te da se EUR.1 može izdati na osnovu drugih raspoloživih dokaza, ukoliko iz njih proizilazi da je roba porijeklom iz EU-a.

UIO od 2016. počinje pokretati naknadne provjere porijekla, a od 2017. godine neke od zemalja članica EU-a mijenjaju praksu i traže dodatne dokaze, što dovodi do čestih negativnih odgovora. Sud BiH počinje poništavati rješenja UIO-a u predmetima u kojima odgovori iz EU-a nisu bili dovoljno jasni ili nisu pružali jednoznačan zaključak o porijeklu.³⁸ Tokom 2018. nastavlja se trend negativnih provjera, što je dokumentovano u dopisu MVTEO-a iz 2019. godine. UIO se aktom obraća MVTEO-u tražeći objašnjenje zbog neujednačene prakse EU-a u naknadnim provjerama porijekla. Krajem 2019. godine MVTEO i UIO održavaju sastanke radi rješavanja problema neizdavanja dokaza o porijeklu korištenih motornih vozila prilikom njihovog uvoza u BiH iz zemalja članica EU.³⁹

Period 2020 – 2022: Inicijative i tehničke mjere

Ambasada BiH u Belgiji predlaže rješavanje problema kroz SSP mehanizme (Odbor za stabilizaciju i pridruživanje, Pododbor za trgovinu, industriju, carine i oporezivanje). MVTEO prosljeđuje informacije UIO-u, ali nije potvrđeno da su predloženi sastanci s belgijskim institucijama održani. UIO uvodi praksu povećanog broja provjera EUR.1 obrasca, što povećava broj provjera i administrativno opterećenje carinskih službi.⁴⁰

Period 2023 – 2024: Analiza i prijedlozi rješenja

UIO se u 2024. godini obraća MVTEO-u dopisom u kojem traži rješavanje problematike kod uvoza korištenih motornih vozila. U dopisu navode da belgijski organi potvrđuju da su u više slučajeva pogrešno ovjeravali certifikate, ali i dalje ostavljaju porijeklo robe kao "neutvrđeno". UIO predlaže objavu obavještenja u Službenom glasniku BiH i službeni početak konsultacija s institucijama EU. Prijedlog objave predstavlja formalno upozorenje uvoznicima o sumnji u

³⁸ Sud BiH počinje primjenjivati praksu EU, pozivajući se na presudu C-47/16 od 16.3.2017. godine.

³⁹ Odgovor MVTEO od 7. 6. 2016, broj: 04-3-20-1200-5/16.; Akt UIO-a od 2. 9. 2019. godine, broj: 01-02-2-1757/19; Zapisnik sa sastanka predstavnika MVTEO-a i UIO-a od 2.10.2019. godine; Informacija MVTEO-a od 23.12. 2019. godine.

⁴⁰ Inicijativa za sastanak predstavnika MVTEO-a, UIO-a i carinskog organa Kraljevine Belgije od 31. 8. 2021. godine, broj: 140-02-05-04-597/21; Inicijativa za sastanak od 3. 9. 2021. godine, broj: 07/6-22-05-4-10191-6/20; Inicijativa za održavanje sastanka MVTEO od 15. 9. 2021. godine, broj: 07-3-50-3527-41/19;

pravilnu primjenu preferencijala i primjenjivost dokaza o porijeklu za korištena vozila iz EU-a, s ciljem onemogućavanja pozivanja na dobru vjeru i zaštite fiskalnih interesa BiH.⁴¹

Period 2025: Dodatne informacije i nastavak aktivnosti

MVTEO traži dodatne informacije od UIO-a kako bi se mogao formirati jedinstven institucionalni stav po pitanju daljeg postupanja. Akt iz marta 2025. godine naglašava potrebu za koordinacijom i preciznim smjernicama u vezi s naknadnim provjerama porijekla.⁴²

⁴¹ Dopis UIO-a od 17. 9 2024. godine, broj: 03-07-4-2228/24

⁴² Akt MVTEO-a od 10. 3. 2025. godine, broj: 07-3-50-3527-14/19